

LES ORDINACIONS DE LA VILA DE SANT JOAN DE LES ABADESSES DE 1630

PER

JOSEP-MARIA MADURELL I MARIMON

Anys enrera donaren a conèixer unes ordinacions del Consell Jurat de Sant Joan de les Abadeses, expressament dictades amb mires al seu bon govern i administració de la vila, sense data, però reputadas com a corresponents al segle XVIIIe, les quals es conserven transcrites en un manuscrit de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona.¹

Avui pertoca publicar-ne altres, les quals trobem incloses en una escriptura de concòrdia formalitzada amb l'objecte de donar fi a enutjosos plets i lamentables qüestions.

Del citat instrument públic notarial, autoritzat pel notari de Barcelona Antoni Felip, el dia 11 d'agost del 1630, se'n conserven dos exemplars, el primer dels quals el considerem com a una còpia incompleta de l'escriptura original, mentre l'altre, tal vegada, podem dir, es tracta d'un duplicat o sigui un esborrany o minuta, si bé en cotejar ambdós textos de la propdita concòrdia, observem com al de la primera li manca l'encapçalament o millor dit el contingut de la part expositiva o justificativa de la formalització del document, mentre en l'altre apareixen les firmes dels testimonis instrumentals, és a dir, del noble Gaspar de Calders, el donzell Melcior Bertrolà i l'escrivà barceloní Rafael Coll.

Per aquest motiu, la transcripció del text de la propdita concòrdia, el publiquem en l'apèndix que segueix a continuació de les

¹ JOSÉ M.ª MADURELL MARIMÓN, *Miscelánea histórica artística documental de San Juan de las Abadesas. III. Las ordenanzas del Consejo Jurado, "Pyrene"*, segunda época, año I, núm. 4, Olot, diciembre 1962, pp. 120-126.

presents notes d'estudi, si bé amb el corresponent previ coteig dels paràgrafs, tant de l'original com de l'esberrany, més breus en el primer, i més complets i especificats en el segon, per la qual cosa hem cregut convenient donar-ne una refundició, indicant, per mitjà de claudàtors, les interpolacions de les paraules afegides.

Com actors firmants de la referida concòrdia i de les ordina- cions complementàries a la mateixa, que trobem assenyalats en l'en- capçalament de l'esmentat esberrany, amb la referència dels seus noms, cognoms i dignitats, apareixen Joan de Çalbà i de Vallseca, ardiaca de Badalona; Lluís de Copons, degà de la seu de Girona i Cebrià Torres, mercader barceloní, procurador autoritzat de Pau Duran, auditor de la Sacra Rota Romana, ardiaca del Llobregat, de la seu de Barcelona.

En el preàmbul de l'esmentada escriptura, es justifica com per part del Comú i singulars persones de la vila de Sant Joan de les Abadesses i de les altres parròquies a ella unides i agregades, com en atenció al bé comú i el bon govern polític i a la bona adminis- tració de justícia de les mateixes, moltes vegades, s'havia suplicat als senyors obtentors de les Cinc Dignitats de Patronat Reial nova- ment erigides, o siguin dels Ardiaconats del Llobregat i del Besòs, la Tresoreria de la Seu de Barcelona, i, àdhuc, dels Deganats de les catedrals de Girona i Vic.²

Assenyalem com en la citada concòrdia expressament es decla- ra, corresponien a les esmentades Cinc Dignitats, tots els fruits, rendes, proveniments, drets, obvencions o avantatges eventuals i emoluments del càrrec abacial de Sant Joan de les Abadesses, abans de l'ordre de Sant Agustí dels Canonges Regulars, suprimits per disposició de l'autoritat apostòlica, juntament amb l'alludida insti- tució religiosa.³

² Com tots els monestirs de canonges regulars agustinians de Catalunya, el de Sant Joan de les Abadesses quedà suprimit per la butlla del Papa Climent VIII, expe- dida el 12 d'agost del 1592 a instància del rei Felip II. Pocs dies després, el Papa creà les Cinc Dignitats, tres a Barcelona, que foren l'ardiaca de Llobregat, l'ardiaca de Badalona i la Tresoreria de la catedral barcelonina i els deganats de Girona i Vic, als quals foren adjudicades les rendes abacials del monestir eliminat; EDUARD JUNYENT, *El Monestir de Sant Joan de les Abadesses*, pròleg de Ramon Faus Esteve. Sant Joan de les Abadesses, Junta del Monestir, 1976, p. 141.

³ A les citades Cinc Dignitats foren adjudicades, entre altres, les rendes aba- cials dels monestirs suprimits. Tres quartes parts de les rendes de Sant Joan, de

Per aquest motiu, fou demanada la concessió d'alguns privilegis, detalladament especificats en la súplica presentada, relacionada amb el bon govern polític i bona administració de justícia de la dita Vila i parròquies, i, àdhuc, per l'assossec dels singulars d'aquelles.

Segueix després un capítol en el qual es justifica, que en atenció d'haver-se considerat justes les dites peticions, no es devia denegar el seu consentiment, ja que a la clara es preveia el gran bé que reportaria a la dita Vila.

Conseqüència d'aquestes raonades consideracions, els esmentats obtentors de les dites Cinc Dignitats, com a senyors de la Vila de Sant Joan de les Abadeses i termes de la mateixa, després de diverses conferències i colloquis, entre ells o la major part d'ells celebrades, respecte a les referides sollicitades peticions, cal considerar-les justes i posades en raó, a més, de que l'atorgament de la dita pretesa concessió, podria aquietar els ànims dels singulars de la citada vila i parròquies agregades, amb l'obtenció de privilegi, per a compondre els plets promoguts, com a conseqüència de mala administració.

Per tant, els senyors Joan Çalbà i de Vallseca, Lluís de Copons i Cebrià Torres, en els noms dels representants més amunt especificats, d'una part i el Comú i singulars persones de la vila de Sant Joan de les Abadeses i demés parròquies a ella unides i agregades, de l'altra part, firmaren la present concòrdia. La finalitat de la seva concessió fou amb l'afany d'evitar plets, causes, treballs i despeses, i, àdhuc, a fin de conservar bona pau, comptaren amb la intervenció de bones i notables persones desitjoses del bé i quietud de les parts afectades, i també, el considerar la notòria i evident utilitat que resultaria de la formalització de l'esmentada concòrdia, sollicitaren el seu atorgament.

Enregistrem com els esmentats obtentors, usant de l'autoritat i decret dels bisbes de Barcelona, Girona i Vic, o, dels Vicaris Generals i Oficials d'aquests, acordaren la formalització de la transacció, concessió, pactes, concòrdies i avinences, les quals seguidament expliquem a continuació.

l'Estany i del Priorat de Lluçà, foren aplicades a les tres Dignitats de Barcelona i una cinquena part de les rendes de les menses abacials de l'Estany i de Sant Joan de les Abadeses, ho foren a les dotacions dels deganats de Girona i Vic. Obra citada, p. 141.

En primer lloc els obtentors de les dites Cinc Dignitats, concedien a la vila de Sant Joan de les Abadesses i a les altres parròquies unides i agregades a la mateixa, que el cònsols i singulars d'aquella, per causa de la present transacció, i en els prop dits noms, devien prometre a Pere Joan Verdaguer, prevere, doctor en Sagrada Teologia, catedràtic de la Universitat de Barcelona i mestre d'accent de la seu de la dita ciutat, i Rafael Orri, escrivà de la referida Vila, procuradors, síndics i actors, en nom del citat lloc i termes del mateix, conforme consta en la procura, sindicat i actoria, autoritzada a Sant Joan de les Abadesses, el dia 29 del passat mes de juliol.⁴

⁴ Dicto die [29 juliol 1630] in villa Sancti Joannis de Abbatissis, Vicensis diocesis.

Nos Antonius Orri, Joannes Petrus Soler et Petrus Puig, anno presenti et currenti Consules Ville et Universitatis Sancti Joannis de Abbatissis, Vicensis diocesis; Magnificus Jacobus Gironella et Pelegri, O. S. B., Michael Vilallonga, Christophorus Gironella, Franciscus Guanter, Joannes Petrus Lopis, Damianus Vilalta, Philipi Vinnes, Josephus Nono, omnes singulares et habitatores presentis ville sancti Joannis de Abbatissis, electi, nominati et pro huiusmodi negocio ad infrascripta deputati per Concilium Generale dicte Ville et Universitatis, ad dictum efectum tentum et celebratum, loco et more solitis, per majorem saniozem partem singularium personarum dicte ville et universitatis, prout de dicti Concilio Generale, in quo nomina et cognomina Consulium et ceterorum hominum dicte Ville et Universitatis, in eo interescentum, constat, cum instrumento publico, recepto et testificato penes discretos Joannem Paulum Isalguer et Petrum Llosas, notarios publicos dicte ville, simul stipulantes, vigesimo sexto die mensis may proximi elapsi, prout dicti notarii fuit, cum litteris certificatoriis, manibus et signis suis subscriptis, fidem faciunt et in sequentes thenorem resolutionis et deliberationis dicti Concilii, vgesimo nono die mensis junii proximi elapsi, circa infrascripta, per electos dicti Concilii nominibus, quibus supratenus dicto nomine.

Gratis etc constituhimus et ordinamus nostros veros, certos etc. procuratores, actores etc. seu verius dicte Ville et Universitatis certos, etc. Ita quod etc. Petrum Joannem Verdaguer, sacram Teologiam Doctorem, catedraticum Universitatis Barcinone, et magistrum accentus sancte ecclesie Sedis Barcinone, licet absentem, etc et Raphaellem Orri, scriptorem, presentem, omnes dicte ville et utrumque eorum insolidum. Ad est pro nobis et nomine nostro seu verius predicta Universitate et nomine ejusdem, componendum, transhigendum etc. Est notatum in libro primo procurationum fol.

Testes hujus rei sunt: Raphael Guanter, negociator et Joannes Coll, parator pannorum lane dicte Ville Sancti Joannis de Abbatissis ad dominus Josephus Gironella, notarium et burgensis dicte ville, qui in his intervenit vigore littere missivi vice et loco mei Anthonii Phelip, notarii publici Barcinone, infrascripti.

AHPB, Antoni Felip, lligall 1 *Quartum manuale omnium contractuum et instrumentorum*, anys 1629-30, f. 597 v.o.

La citada promesa devia fer-se extensiva a Pau Duran, doctor en drets, auditor de la Rota Romana, i ardiaca del Llobregat, per raó de la renúncia a la causa de la lluçió, incoada a la Reial Audiència de Catalunya.

Segons consta en la concòrdia que ara historiem, el noble Dalmau de Queralt, comte de Santa Coloma de Queralt, Joan Çalbà i de Vallseca, ardiaca del Besòs i de Badalona; Ramon de Queralt, tresorer de la seu de Barcelona, i Lluís de Copons, degà de la catedral de Girona, lloaren i aprovaren l'avinença firmada per Pere Joan Verdaguer i Rafael Orri, síndics i procuradors predits, sense perjudici dels privilegis pels abats de l'Abadia de Sant Joan de les Abadeses a la dita Vila atorgats, i sense derogació d'aquells, però comptant amb l'autoritat i decret dels citats bisbes o dels seus Vicaris Generals o Oficials, concedien a l'esmentada Vila i parròquies a ella agregades, les facultats que tot seguit detallem.

La primera ordenació, tracta del nomenament de les persones que aleshores entressin en el Consell General de la Vila, sense prèvia elecció, de la qual anomalia en resultava una gran confusió. Per aquest motiu, s'ordenava la formació del Consell Jurat de la Vila, en nombre limitat, tant sols, a 30 persones singulars de la mateixa, amb la prèvia intervenció del batlle. Els esmentats membres del Consell de Trenta, en unió d'aquell magistrat i els cònsols, tindrien ple poder, facultat, de tractar i concloure tot el que es relacionava amb el bon govern i administració dels emoluments o retribucions. Es reglamenta, encara, que el nomenament de les alludides 30 persones, directament corresponia als cònsols, sense la intervenció de ningú més.

Així mateix, es disposa que en l'esdevenidor, els cònsols, juntament amb el Consell Jurat, puguin votar per escrutini, a més veus, sempre en la circumstància de faltar-ne algun o alguns membres d'aquell, elegint-ne altre o altres, fins a completar el nombre de 30. Es declara que en la citada votació podien entrar-hi els pagesos de la ribera, o també admetrien altres persones, segons apareixerà convenient.

Altres capítols tracta de la llicència perquè el Consell Jurat de Trenta pogués deliberar i concloure, sense la intervenció del batlle i dels cònsols, si bé es devia comptar amb dues de les tres parts dels consellers. A més, es facultava al referit Consell, cada tres anys, de poder mudar la meitat dels membres del mateix en cada elecció,

o sigui quinze consellers, restant sempre igual nombre de persones velles en les novament extretes. S'estableix també que les persones novament elegides pel dit Consell Jurat, abans de l'exercici del càrrec i de prendre'n possessió, en la primera assemblea, havien de jurar en mà del batlle i en poder del notari del Comú. Així mateix, es devia comprometre de portar-se bé i lleialment en els negocis de la Vila i de no revelar les coses tractades en les reunions del Consell, conforme amb l'ús i costum observats pels altres Municipis.

Segueix un capítol que apareix ratllat, degut a no haver merescut la seva aprovació. Tracta de la llicència i ple poder per la creació d'un Consell, compost de quinze persones, amb determinades condicions similars a les disposades pel bon govern del Consell de Trenta.⁵

Consignem més referències dels capítols de les ordinacions objecte de les presents notes, de les quals pertocà ara retreure la relacionada amb les eleccions de mostassà i altres oficis tocants al bon govern i bona administració de la Vila, les quals apareixen detalladament reglamentades.

Consta també la llicència per l'elecció d'un batlle trienal, amb l'efectiu exercici del càrrec durant el termini de tres anys. Es preveuen les possibles circumstàncies de la mort, impediment o absència fora de la Vila d'aquella autoritat. Es disposa encara, l'anomenament o extracció en sort d'assessors de la dita Vila i terme.

Per altre pacte, atorgat amb mires al bon govern del Comú de la Vila, sabem com es disposa la prohibició de promoure causa, tant civil com criminal, així com de primera instància o d'apel·lació fora de la vila de Sant Joan de les Abadesses. Per tal efecte, es facultava al batlle general per a poder crear Jutge d'apel·lacions, expressament elegit per decidir el recurs d'alçada pendent, comptant amb el previ vot d'algun doctor en drets, especialment anomenat pels còsols de la Municipalitat.

5. "Item, consedeixen, donen llicència i plen poder a dita Vila y Universitat, per a poder fer electió y creatió de altre Consell de quinze persones, les quals se tingan de trauer del número del Concell Jurat dalt mencionat de Trenta persones, ab les quals quinze persones si compreguen lo balle y còsols de dita Vila. Les quals quinze persones o la major part d'ellas; en Consell ajuntats assoles, puguen resoldre les coses que per lo Consell ple los seran comesas, sens intervenció de ninguna altra persona. En la electió y nominatió del qual Consell de quinze persones, se procehesca en lo modo y forma dalt está dit del Consell Jurat de trenta persones, ab lo mateix jurament y forma que de aquells stà dit y especificat".

Retraiem l'ordinació en la que es disposa que els batlles, jutges, tant ordinaris com d'apel·lacions, estaven obligats a habitar i fer contínua residència dins de la Vila de Sant Joan de les Abadeses. En compensació, pel suport dels seus càrrecs, rebrien les porcions acostumades de pa i els altres drets estilats d'exhigir.

Es reglamenta que tant el batlle i el jutge de la Vila, a l'entrada o presa de possessió dels seus respectius oficis, per iguals parts, devien dipositar trenta lliures de moneda barcelonesa, pels salaris dels jutges de Taula, lliurades de la mateixa forma acostumada en les terres reials.

A més es disposa que per l'autoritat i decència del batlle general de la Vila, i també per obviar els inconvenients de no aportar alguna insígnia com a distintiu del seu càrrec, s'ordena que aquell la portés com acostumaven els altres batlles d'altres viles. Així mateix, als cònsols els era permès anar també amb emblemes.

A continuació, perquè amb major puntualitat, vigilància i temor, tant el batlle com el jutge, acudissin a les coses d'obligació tocants als seus respectius oficis, els senyors de la Vila concedien al Consell Jurat de Trenta, que amb l'assistència del batlle, poguessin elegir, anomenar o treure en sort, dues persones del mateix Consell, a més d'un jurista, els quals, a la fi del trienni, devien purgar taula, amb la facultat de decidir les querelles que es presentessin contra els dits batlle i jutge, conforme estava disposat en les Constitucions de Catalunya, en tot i per tot. Es declara també que les dites dues persones del Consell Jurat i el jurista, devien percebre el corresponent salari.

Els cònsols i clavaris vells de la Vila, passat l'any de l'exercici dels seus càrrecs, devien donar-ne compte als cònsols i clavari nous, després de quinze dies del termini de la pràctica dels seus oficis. Per aquest efecte, els cònsols novells tenien llicència per elegir tres oïdors de comptes, els quals havien de jurar en poder del batlle, de comportar-se bé i lleialment en rebre els comptes. Es reglamenta que després de reconeguts aquells, els cònsols i clavari nous havien de fer la definició de la referida comptabilitat als cònsols i clavari nous, reportant-la abans en presència del notari i altres persones del Consell Jurat. Finalment, es formalitza la corresponent acta autoritzada pel fedatari del Consell.

Altra concessió correspon a la facultat atorgada als cònsols i Consell Jurat de la Vila, per elegir notari encarregat de la protoco-

lització dels actes del Comú, principalment, les resolucions del Consell i demés negocis, conforme acostumaven altres Viles.

Els còsols foren facultats perquè amb el consell del seu jutge i assessor, poguessin decidir les causes de les Confraries de la Vila, en primera instància i no altrament.

Altre apartat tracta del lluïsmes general de la Vila i parròquies anexas, per raó de la futura Capbreuació. Per aquesta circumstància, els obtentors de les Cinc Dignitats, es comprometien a remetre al dit Comú tots els lluïsmes fins aleshores deguts per causa de les transportacions i altres actes realitzats en qualsevol temps, amb tal que els singulars de la Vila fessin donació de 550 ducats de 12 rals. En compensació els obtentors de les Cinc Dignitats transferien al Comú tots els drets, accions i emoluments que de la vinent Capbreuació li poguessin pervenir, tant per raó dels foriscapis deguts, i censos, com altres qualsevols drets i accions.

Finalment, es preveu el cas que tant el Comú, com algun singular o singulars del mateix, no volguessin pagar els esmentats 550 ducats, els llegítims síndics i procuradors de la Vila, en nom d'aquets prometien no fer-hi contradicció alguna als dits obtentors de les Cinc Dignitats, com també que no prosseguiran la causa d'apel·lació interposada.

APENDIX

Barcelona, 11 agost 1630.

Ordinacions pel bon govern i administració de justícia de la vila de Sant Joan de les Abadesses i parròquies a ella unides i agregades.

Die Dominico 11 Augusti 1630.

In Dei nomine. Noverint universi. Quod nos Joannes Çalbà et de Vallsecha, Decretorum Doctor, archidiaconus de Bitulone et don Ludovicus de Copons, decanus sedis Gerundensis, tam nomine nostro proprio, uti archidiacono et deccano predictis, quam etiam uti procuratores constituti et substituti ad infrascripta peragenda constituto coram Admodum Illustri et Egregio Ciprianus Torres, mercator civis Barchinone, procurator, ad infrascripta et alia per agenda, legitime constitutus et ordinatus a Admodum Illustri et Reverendissimo Domino Paulo Duran, decretorum doctor, auditore Sacrae Rote Romanae, Archidiacono de Lupricato predicta sede Barcinone, ut constat de mea procuracione cum instrumento recepto obtinentes quinque dignitates Regia, ex una, et (*en blanc*).

Com per part de la Universitat y singulars persones de la dita Vila de Sant Joan les Abadesses y demás parròchies a ella unidas y agregadas, attenent al bé comú y bon govern de dita Vila y parròchies, y a la administració de justitia de aquelles, se haze supplicat, moltes vegades, als senyors obtenints las sinch dignitats de Patronat Rey al, novament erigides, qui son los Ardiaconats de Lobregat y de Besós y la Tesoraria de la seu de Barcelona, y los Deganats de la seu de Gerona y de la seu de Vich, a les quals sinch dignitats, tots los fruyts, rendes, o, proveniments, drets, obventions y emoluments de la dignitat abbacial de sanct Joan les Abadesses, olim del orde de Sanct Agustí dels Canonges reglars, son estats, per auctoritat Apostólica, applicats. Lo Abadiat del qual Monastir y Convent, juntament ab lo dit orde de Sanct Agustí, son estat suppresos, fossen servits concedirlos alguns privilegis, en la supplicatió especificats, tocants al govern polítich y bona administratió de Justitia de dita Vila y parròchies y a la quietut y sosiego dels singulars de aquelles.

E com a les petitions justes no's deu denegar lo çoñentiment, majorment en cosas de las quals se veu manifestament lo gran bé ne ha de resultar a dita Vila y termens, dits Senyors obtenints ditas sinch dignitats, Senyors de dita Vila y termens, avent tingut sobre de assó, entre ells o la major part de ells, diverses conferencies y colloquis.

Considerant les petitions demanades, per part de dita Vila y demés parròchias, ésser justas y posades en rahó, y que concedint-los las cosas en aquella contengudas, serà aquietar los ànimos dels singulars de dita Vila y parròchies, y compondrer algunes *lites* y Causes, que per rahó de no estar las cosas de dita Vila y parròchies ben administrades, per falta de algunes persones tenen la administratió en aquelles, vuy, entre dits Senyors obtenints ditas dignitats contra dita Vila y demés parròchies, aporten, *aut vice versa* dita Vila y parròchias, contra dits Senyors, aporten en la Real Audiència del present Principat de Catalunya, y també evitar las que per rahó de dites coses, per quiscuna de dites parts, porien intentar, per la prosequitió de les quals, per quiscuna de dites parts se aurian de sustentar molts gastos y inquietuds, e, males voluntats, aporten en si, los plets y los exhits de les *lites* y Causas ésser tant duptosos, que moltes vegades se veu que aquell que pensa obtenir en la Causa, subcumbeix en aquella.

Per tant, lo Molt Illustre y Egregi Senyor Don Dalmau de Queralt Compte de Santa Coloma de Queralt, procurador del Molt Reverent Senyor Joan Magre y Tolrà, degà de la seu de Vich, capellà del Rey Nostre Senyor, en la vila de Madrit, resident, los Illustres y Reverents Senyors Joan Çalbà y de Vallsecha, en drets doctors, Ardiaca de Besós y de Badalona y lo noble don Ramon de Queralt, Tesorer de la seu de Barcelona y don Luís de Copons, degà de la seu de Girona, de una part, y la Universitat y singulars persones de la dita vila de Sanct Joan de les Abadesses y demés parròchies [en aquella] unides y agregades, de art altra, desitjant evitar ditas *lites* y Causes y dits treballs, gastos y despeses y conservar bona pau y concòrdia, entre sí, entrevenints en assó algunes bones y notables persones, per lo bé, pau y quietut de dites parts desitjants y effectants.

Atesa la notòria y evident utilitat que en favor de totes les dites parts resulta de la present transacció y concòrdia, com del tenor de aquella es de veure, fent-ho, ço és, dits Senyors obtenints ditas dignitats, ab auctoritat y decret dels reverendíssimos Senyors Bisbes de Barcelona, Gerona y Vich, y de sos vicaris generals y officials, baix austerisants y decretants, sobre les dites y baix scrites cosas, son vinguts a la transacció, concessió, pactes, concòrdies y avinences següents:

Primerament, és pactat, transigit y concordat, per y entre les dites parts, que per lo que dits Senyors obtenints ditas dignitats baix en la present concòrdia, concedeixen a la dita Vila de Sanct Joan les Abadesses y demés parròchies unides y agregades en aquella, hajen los honorables Cònsols y singulars de dita Vila y parròchies, per causa de la present transacció y concòrdia, de promètrer, segons que ab la present prometen, de grat y certa sciència sua, e o, per ells, lo Reverent Pere Joan Verdager, prevere en Sacra Teologia Doctor, y Rafael Orri, scrivent, tots de dita Vila de Sanct Joan les Abadesses, procuradors, *simul et insolidum*, síndichs y actors de dita vila y

parròchias y singulars de aquelles, conforme, de dita procura, sindicat y actoria, consta ab acte rebut en dita vila de Sanct Joan les Abadesses, en poder de Antoni Phelip, notari públich de Barcelona, debaix scrit, als vint y nou dies del mes de juliol pròxim passat, conforme jo, dit Anthoni Phelip, ab lo present ne fas fe, en nom de dita Vila y parròchias y singulars de aquelles, presents, absents y sdevenidors, y de quiscú assoles, prometen als obtenints ditas dignitats, dalt nomenats y també al molt Illustre y Reverent Senyor Pau Duran, en drets doctor, auditor de la Sacra Rota Romana, Ardiaca de Lobregat, sens emperò no renunciar a la causa de llució [baix especificada].

No renuntiant que de vida dels dits Senyors obtenints ditas sinch dignitats o del últim sobrevivint de aquells, dita Vila ni parrochias en aquella agregades, ni los singulars de aquelles, per ells ni per sos síndichs y llegítims procuradors, ni altrament, directa ni indirectament, no iustaran ni instar faran dita Causa de llució que dita Vila y demás parròchies, contra ditas dignitats aporten en dita Real Audiència del present Principat de Catalunya, vuy a relatió del Magnífich Miquel Ferrús, doctor de dita Real Audiència; y en poder de T. Comelles, notari, per los scrivans de manament, ni aquella, durant lurs vidas no proseguiran ni proseguir faran, antes bé, en aquella, per tot lo dit temps se posan scilenci y callament.

E assó prometen los dits Síndichs y procuradors, en nom de dita Vila y parròchies, sos principals, attènder y complir, en nom de dita Vila y demás parròchies, sens dilació alguna, ab restitutió, de totes despeses, danys e interessos, y ab general obligatió de tots y sengles béns de dita Vila y parròchias y singulars de aquelles y a quicú assoles, axí dels presents, com dels absents y sdevenidors, mobles e immobles, aguts y per haver, drets y actions, ab totes renunciacions necessàries.

Prometent y jurant, corporalment y solemne, a Nostre Senyor Déu i als seus sancts quatre Evangelis, que les dites coses, totes y sengles, los singulars de dita Vila y parròchias, sos principals, tindran per fermes y agradables y contra aquelles no faran, o vindran per alguna causa ho rahó.

Item, és pactat, transigit y concordat, per y entre les dites parts, que dit Molt Illustre y Egregi Senyor Don Dalmau de Queralt, Comte de Santa Coloma y dits molt Illustres y Reverents Senyors Juan Çalbà y de Vallsecha, Ardiaca de Besós o de Badalona; Don Ramon de Queralt, tesorer de la seu de Barcelona, don Luis de Copons, degà de la Seu de Gerona, lohants y aprovants les dites coses per dits Reverent Pere Joan Verdaguer y Rafel Orri, síndichs y procuradors predits, en nom de dita Vila y parròchies y singulars de aquelles, en lo precedent Capítol promeses, y acceptant aquelles, hajen de concedir-les, segons que ab la present, per causa de la present transactió y Concòrdia, fent aquestes coses sens perjudici de qualsevol privilegis y prerrogatives per los olim Abats de dita Abadia de sanct

Joan les Abadesses a dita Vila concedits, e, sens derogació de aqueils, y ab dita auctoritat y decret de dits Reverendíssims Bisbes, e, o, de sos viccaris generals, o officials, concedeixen a dita Vila y parròchias en aquella agregades, les coses següents:

Et Primo: Per quant la experiència ensenya, que de la multitut y número incert de les persones que entren vuy en lo Concell general de dita Vila de sanct Joan les Abadesses, sens electió alguna de ditas personas, resulta a dita Vila y singulars de aquella y al bon govern y administració de ella, resulta gran confusió, concedeixan a dita Vila y singulars y demás parròchies en aquella annexes [y agregades, fentho ab intervenció del balle de dita Vila], un Consell Jurat, en lo qual no pugan entrar més de trenta personas singulars de dita Vila y parròchias, sens lo batlle y Cònsols. Las quals trenta personas [juntament ab lo balle y cònsols], tingan plen poder y facultat de tractar y conclourer qualsevol coses tocants al bon govern y administració de emoluments y altres de dita Vila y parròchias. La nominatió de les quals trenta persones, toque als Honorables Cònsols, que vuy son y per temps seran de dita Vila [sens intervenció de ninguna altra persona]. Las quals [trenta personas], hajan de ser habilitadas en la forma més expedient apareixerà a dita Universitat, o, a, qui tinga poder [d'ella] y elegides la una vegada. Aprés en lo sdevenidor [perpètuament] los dits Cònsols, juntament ab lo Consell Jurat, a més veus, votant per scrutini. Sempre y quant ni falte alguna, pugen elegirne altre, o, altres, fins a tant sie íntegro lo número de ditas trenta persones, ensemps ab dit balle y Cònsols. En les quals trenta personas tingan loch dos pagesos de la Ribera y pugan ser admesos altres, segons apareixerà conveinient y pera que dit Consell Jurat e, o, número de trenta persones [sens balle y cònsols], pugen concòrrer y deliberar qualsevol cosa y clourer lo Consell, hajan de ésser de les tres parts las dos. Lo qual Consell Jurat y número de trenta personas, hajan de mudar de tres en tres anys, és a saber, la meytat lo un any y la altre meytat lo altre any, romanent sempre quinse persones velles en les novament extretes, y axi's vaje servant perpètuament dit orde, les quals persones extretes per dit Consell Jurat, antes de exercir lo càrrech y en lo introhit de ell, en lo primer Consell se tindrà, ans de totes coses, hajan de jurar en mà del Batlle y en poder del notari de dit Consell, de portar-se bé y lealment en los negocis tocants a dita Vila y de no revalar lo que allí dintra en lo Consell se tractarà, conforme en altres Universitats ahont y ha semblant Consell se practica.

Item, per quant en la electió de Mostasaf y altres officis concernents al govern y bona administratió de dita Vila, no y ha forma qual se deu. Per só, desitjant dits Senyors obtenints ditas dignitats, posar forma en ditas elections y creations, concedexen y donen llicència a dits Cònsols y Universitat, que lo Concell Jurat de trenta personas, o la major part de ellas, convocats y congregats en la forma acostumada, fassan electió de dits officis de Mostasaf y al-

tres officis tocants al bon govern y administratió de dita Vila, elegint-ne hu per cada offici, votant-lo ho trahent-lo de bolsa, conforme a dit Consell millor los aparexerà.

Item, concedeixen [dits Senyors obtenints dites dignitats], a dita Vila y Universitat, per lo bon govern de la justítia temporal de dita Vila y demés parròchies en aquellà agregades, un balle trienal, durador per temps de tres anys, la nominació del qual se fasa ab esta forma, ço és, que dits Cònsols de dita Vila qui per temps seran, de tres en tres anys, hajen de anomenar tres persones de la Universitat, una cada Cònsol, las quals tres persones anomenades, hajen dits Cònsols de enviar als dits Senyors obtenints ditas dignitats, o, al llegendim procurador de aquells, per a que sas mercès hajen de crear balle o procurador general de dita Vila y terme y demés parròchies subjectes a dita Senyoria de sanct Joan y terme de Gombreny; lo balle de la Vila y termens de sanct Joan, y procurador de les demés parròchies com loctinent. Fent dits Senyors electió per a obtenir dit càrrech, en una de les dites tres persones per dit Consell Jurat nomenades ho extretes, y per dit effecte a ses mercès enviades. Lo qual balle després de elegit y anomenat per dits Senyors o son llegendim procurador, tinga de jurar, en lo introhit de son offici [en mà y poder del rector de la parrochial Isglésia de sant Joan y sant Pau les Abadeses, per oir sentència de excomunicatió], de guardar usos, consuetuts, bons stils y privilegis de que està en pcessió dita Vila, y demés coses acostumen de jurar semblants balles, antes de exercir dit offici. Lo qual nominatió y electió, hajen dits Senyors de fer dins quinze dies després que a ells, o, a l'altre d'ells [o a llur procurador] los era presentada la terna. Y passat dit termini de quinze dies, si dits senyors no auran feta dita nominatió, encontinent porte la vara [y exercesque lo càrrech de balle de dita Vila y procurador de les demés parròchies en aquelles unides], lo qui les ores se trobarà Cònsol en cap de dita Vila [de Sanct Joan las Abadeses]. Y en defecte de Cònsol en cap, o estant impedit lo Cònsol segon, aporte dita vara [y exercesque dit offici], y axí vaie, de grau en grau, entre dits Cònsols [dita vara y administratió de càrrech de balle], donantlos les mateixes forças y emoluments tenen semblants Balles en dita Vila. E en cars que durant lo trienni morís dit Balle, se haje de fer electió y nominatió de altre Balle per los dits Cònsols, ab que no haje de *residuum* més de un any, sens que en perjudici de dita concessió, pugan dits Senyors concedir privilegi a altra persona, ni criar sobrestant a dit Balle. Y per a que la administració de dita Ballia, en qualsevol cas y temps, tinga la exequitió que convé al bon govern y administratió de dit Ofici [o càrrech] y Justitia, concedexen dits senyors, que en cars que dit Balle general, per qualsevol respecte o causa estigués impedit, o fos fora de dita Vila, que lo Cònsol en cap aporte dita vara y exercescha [dit càrrech de balle y per a n'açó] tinga las ma-

texes *viçes* que te lo dit Balle. Y assó vaje, de grau en grau, entre los Cònsols [de dita Vila].

Item, concedeixan [dits Senyors obtenints ditas dignitats], que lo Consell Jurat de dita Vila de Trenta personas [de dita Vila], puga anomenar, o, traurer en sort, dos juristas [per a assessors de dita Vila], los quals hajen de scriurer als dits Senyors obtenints ditas dignitats, los que son anomenats, estats votats [o, trets en sort], per lo dit Consell [Jurat, en assessors de dita Vila y terme], per a que dits Senyors o son llegítim procurador, sian servits fer electió del hu dels anomenats, o extrets, per a dit càrrech de aessor de vant dels quals Balle y aessor, tots los vasalls [de dita Vila y parròchies], hajen de subir juy y estar a lurs mandatos. En lo introit dels quals officis de Balle y aessor, los anomenats per dits senyors hajen, y cada hu de ells haie, per rahó de son offici, donar fermances y prestar cautions idòneas, conforme acostumen de donar y prestar los Balles Reals, y està disposat per Constitutions de Catalunya, a coneguda dels Cònsols.

Item, consedeixen [dits Senyors] a dita Vila y Universitat, per lo bon govern d'ella, que no's puga traurer ninguna causa, tant sivil com criminal, y tant de primera instància com causa de appellatió, fora de dita Vila de Sanct Joan, antes bé, volen que aquelles se hajen de ventillar y decidir dins dita Vila. Per al qual effecte, puga la Balle General, qui per temps serà de dita Vila, de sa pròpria auctoritat, y per facultat, que ab la present li donen, crear un jutge de appellations [lo qual] fins a deu lliures, puga, en dita Vila, decidir las causas de appellatió, les quals causas, de aquí al devant, se hajen de decidir ab vots de algun Doctor. Lo qual Doctor, haje de anomenar los dits Honorables Cònsols, qui per temps se trobaran de dita Vila, immediatament quant se aseniale a sentència, lo qual vot haje de ser escrit per mans de dit Doctor en procès.

Item, consedeixen [dits Senyors], per lo bé y utilitat de dita Vila y Universitat y habitants en aquella, y també per evitar los danys que resultarian als litigants y gastos superfluos, aurién de suportar, de no fer lo Jutge y Balle General habitatió pròpria y residència contínua en dita Vila de Sanct Joan les Abadeses. Per ça volen y disposen dits Senyors obtenints las sinch dignitats, que dits Balles y Jutges, tant ordinaris com de apels, hajen y degan habitar y fer residència contínua dins dita Vila de Sanct Joan les Abadeses, y donarlos per suportatió dels càrrechs, les portions de pa s'els acostumen de donar y los demás drets acostumen de exhigir lo Governador, Balle y Jutge tenen vuy en dita Vila.

Item, volen i disposen dits Senyors obtenints ditas dignitats, que los dits Balle y Jutge de dita Vila [o lo qui aurà, en deffecte de dit Balle, portat la vara y exercit dit càrrech de balle, y... de dita Vila], en lo introhit de dits Officis, hajen y deguen de depositar, per iguals parts, en poder del Clavari, qui per temps serà de dita Vila, trenta lliures moneda Barcelonesa, per los salaris dels

Jutges de Taula, lo qual diner se haja de posar y lliurar als dits Jutges, ab la forma se fa en terras reals. Y si acàs no y haurà ningunas querelas contra dit Balle y Jutge [o, altre aurà aportat dita vara, y jutge], los dits cobren la mitat de dit diner.

Item, per la auctoritat y de desentia del Balle general de dita Vila, y també per obviar los inconvenients que de no aportar lo dit Balle, per dits Senyors elegit y nomenat, alguna insignia, ab la qual se conega ésser Balle y Ministre de Justícia, volen y ordenen, dits Senyors obtenints ditas dignitats, que perpètuament lo Balle de dita Vila, per dits Senyors elegit y anomenat, aporte vara, conforme los demés Balles de altres Vilas y Universitats aporten. Y axi mateix, los Cònsols de dita Vila, pugan y los sia permès, anar ab insígnias, conforme en altres Vilas se acostuma.

Item, perquè ab major puntualitat y vigilàntia y ab temor, dits Balle y Jutge acuden a les cosas de obligatió y tocants a lurs officis, concedexen dits Senyors a dita Vila y Universitat, que lo dit Consell Jurat de Trenta personas de dita Vila [ab assistència de dit Balle], pugan elegir y anomenar o traure en sort, dos personas de dit Consell Jurat y un jurista, devant dels quals dits Balle y jutge [jurista o, altre en defecte del qual aurà aportada dita vara y exercit dit càrrech de dita Vila]. Y a la fi del trienni, hajen y deguen purgar taula y pugan decidir, ditas dos personas y lo Jurista, las querelas que contra dits Balle y Jutge se donaran, conforme està disposat en Constitucions de Cathalunya, en tot y per tot. Y ditas dos persones y Jurista hajan de rebre lo salari que s'els deposarà ab la modificatió se diu dalt en lo pròxim Capítol.

[Item, volen y ordenen dits Senyors obtenints ditas dignitats, que perpètuament en dita Vila de sanct Joan les Abadeses haien los Cònsols y Clavari vells de dita Vila, pasat lo any del exercici de son offici, de donar compte als Cònsols y Clavari nous, dins quinze seran exits de Cònsols y Clavari, anomenant per açó, los Cònsols nous, tres en oydós de comptes per a dit effecte. Los oydós de comptes, hajen de jurar en poder del Balle, de averse bé y lealment en rebre dits comptes. Y mirats y regoneguts aquells, los Cònsols y Clavari nous, que per temps seran, hajen de fer definitió als vells, reportant dits comptes antes de la definitió en Concell en presència del Balle y altres persones de dit Consell Jurat. La qual definitió haze de rebre lo notari qui per temps serà de dit Concell].

Item, consedeixen a dita Vila y Universitat, que los dits Honorables Cònsols, que vuy son y per temps seran de dita Vila y Consell Jurat de aquella, pugan elegir notari per dit Consell Jurat, lo qual notari haze de fer los actes pertocants a la Vila y sobre las resolucions de dit Consell y demés actes per a n'açó tocants a la dita Vila, conforme se acostuma en altres Viles y Universitats.

Item, concedeixen, dits Senyors obtenints ditas sinch dignitats, que los dits Honorables Cònsols, ab consell de son jutge y assessor,

pugan decidir las causas de Confrarias de dita Vila, en primera instàntia y no altrament.

Item, ab altre Capítol, los dits Senyors obtenints ditas dignitats, sobre los Capítols que se an ventillats en matèria del luïsme general de dita Vila y demás parròchias en aquella annexas, per rahó de la Capbrevatió, per dits Senyors obtenints ditas dignitats, en ditas Vila y parròchias, fahedora, prometen dits Senyors remètrer a dita Universitat, tots los luysmes deguts fins a la present jornada, per rahó de las transportacions y altres fetes en qualsevol temps, ab que los singulars de dita Vila, los donen sinch cents y sinquanta ducats de dotse reals, ab los quals transfariran dits Senyor a dita Universitat y singulars de aquella, o, a la persona, o, personas que per dita Universitat pagaran e, o, prometen pagar aquelles, tots los drets y actions, e, emoluments que de dita Capbrevatió fahedora, los ne podria resultar, tant per rahó dels foriscapis deguts e censos, com altres qualsevol drets, ab los quals drets y actions, pugua dita Universitat y singulars de aquella, e, o, la persona, o, persones que per aquella pagarà dit diner, demanar, exhigir y rebre dits luysmes, censos y altres drets. En en cars que dita Universitat ni algun singular, o, singulars de aquella, no vullan pagar dits sinch cents y sinquanta ducats, dita Universitat, e. o. per ella, sos legítims síndichs y procuradors, dalt anomenats, en nom de aquella, prometen no fer contradicció alguna a dits Senyors obtenints ditas dignitats, ni a son legítim procurador a la Capbrevació fahedora en dita Vila y demás parròchies en aquella atnexes, ni que per rahó de dites cosas, proseguiran la causa de apellatió interposada per dita Universitat, e, o, son legítim síndich, o procurador del decret de execució, per rahó de dita Capbrevatió fahedora, ni res faran ni moueran, ab que pugauem impedir dita Capbrevatió.

Stant sempre en electió de dita Universitat, de pagar dits sinch cents sinquanta ducats a dits Senyors obtenints ditas dignitats, o, concentir en que's fassa dita Capbrevatió, regonexent per Senyor directe als dits Senyors obtenints ditas dignitats, conforme als *olim* Abats de dita Abadia de sanct Joan les Abadesses. La qual elecció hajan de fer per tot lo mes de Setembre pròxim vinent, accontentant-se dits Senyors obtenints [ditas dignitats] del que elegiran.

Y que per la exequutió de las cosas en la present concòrdia contengudas, pugua lo Consell Jurat de Trenta personas, fer les ordinations concernents las ditas cosas firmades aquelles per dits Senyors obtenints dita dignitat, fentse la exequució de las cosas en dita concòrdia contengudes. Dits Senyors obtenints ditas dignitats a dita Universitat y Singulars de aquella, temps de así per tot lo mes de setembre primer vinent, per a resolrerse del fehedor o donar dits sinch cents sinquanta ducats a dits Senyors o consentir se fassa per part de ells dita Capbrevatió, de manera que dins dit temps, hajan de aver deliberat, tant lo modo com lo termini de la paga de dita

quantitat o, concentir que's fassa dita Capbrevatió. Y que per la exequutió de las cosas en la present concòrdia contengudes, puga lo Concell [Jurat] de Trenta perçones, fer les ordinations concernents, firmades primer per dits Senyors. Y la execució de las sobreditas cosas, fermades aquellas, per dits senyors obtenints dita dignitat per la exequutió de las cosas en dita concòrdia contengudas.

Vidit Anglasell

[Finalment, volen les dites parts, que dels presents Capítols y de quiscú de aquells, sien fetes y lliurades tantes còpias y translats, quants per les dites parts y altrás que serà interés demanades, dictadoras llargament ab totes promissions, obligations, renunciacions, juraments, stipulations y altres clàusules necessàries y en semblants actes posar acostumades, a coneguda del notari devall scrit, substància, emperò del fet, en res no mudada].

[Et ideo nos dicte partes laudantes, approbantes, ratificantes et confirmantes, etc.].

Testes firmarum dictorum Admodum Illustrium Reverendorum Dominorum Ludovici de Copons et Joannis de Çalbà, doctoris, [Petrus Joannis] Verdaguer et Raphaelis Orri, qui firmarunt dicto die sunt Illustris et Nobilis Don Gaspar de Calders et Melchior Bartrolà, domicelli Barcinone domiciliatus et Raphael Coll, scriptor.

Arxiu Històric de Protocols. Antoni Felip, lligall 5, Llibre de capítols matrimonials, inventaris i concòrdies, anys 1626-1632.